

Otázka života a smrti

Texty na tento týden

Př 6,21.23.24.30.31; 7,2.3.22.23.26.27

Základní verš

„Vždyt příkaz je světlem a vyučování osvětluje, domluvy a kárání jsou cesty k životu.“ (Př 6,23)

Někdy se v životě rozhodujeme podle momentální situace a neseme pak i důsledky. Když si dáme tučné jídlo pozdě večer, budeme pravděpodobně prožívat nepříjemné pocity a špatně spát. Je to sice nepříjemný následek, ale z dlouhodobého hlediska nijak zásadní. V našem životě jsou však i velmi důležitá rozhodnutí, jež se týkají zásadních oblastí v našem životě. V knize Přísloví jsou zmíněny situace, o nichž je mluveno jako o otázce života anebo smrti. Slova, která jsou používána, jsou silná a někdy velmi názorně líčí situaci. I Ježíš používal tato silná slova, když hovořil o věčném životě a smrti (Mt 5,21–30). A vůbec se tomu nelze divit. Koneckonců to, kam směřujeme, naše věčnost (a co by mohlo být důležitější než věčnost), závisí na našich rozhodnutích, která děláme nyní. Vezměme proto vážně tato silná slova i jejich důležitost.

Zákon v našem životě

²⁰Dodržuj, můj synu, otcovy příkazy, a matčiným poučováním neopovrhuj. ²¹Přivaž si je natrvalo k srdci, oviň si je kolem hrdla. (Př 6,20.21)

²Dbej na mé příkazy a budeš živ, střež moje učení jak zřítelnici oka. ³Přivaž si je k prstům, napiš je na tabulku svého srdce. (Př 7,2.3)

Osobní studium

Jak máme rozumět obrazům částí těla, jež jsou použity v textech Př 6,21 a 7,3 a mluví o Božím zákoně?

Jak už bylo zmíněno v předchozí lekci, v Přísloví srdce reprezentuje místo emocí a myšlenek. Když nás autor přísloví vybízí, abychom si přivázali zákon k srdci (Př 6,21), tak tím říká, že bychom měli být se zákonem neustále v blízkém kontaktu. Neměli bychom s ním ztratit kontakt ani na chvíli, protože zákon definuje hřích (Ř 7,7). Dále pisatel přísloví trvá na tom, aby byl zákon zapsán na desky našeho srdce (Př 7,3) – stejně jako bylo Desatero napsáno Bohem na kamenné desky (Ex 24,12).

Když hovoříme o zákonu zapsaném v srdci, myslíme tím, že zákon není jen vnější sbírkou pravidel, která nám jsou dána. Zákon by měl prostupovat naše pohnutky i naše tajné záměry. Měl by být součástí našeho vnitřního, niterného já. Je to jiné vyjádření Pavlova zaslíbení: „Je to Kristus mezi vámi, v něm máte naději na Boží slávu“ (Ko 1,27), které se má stát skutečností v našich životech.

Ovinout si zákon okolo krku znamená, že bychom neustále měli vnímat, že je blízko nás. V dávných dobách si lidé svůj nejcennější majetek uvažovali kolem krku. Krk je místo, kterým prochází vzduch do plic a umožňuje tak dýchání a život – hebrejské slovo „nefeš“ (duše) také znamená „život“ a pochází ze slova, jež označuje „hrdlo“ a „dech“.

Uvázat si zákon okolo prstů znamená, že máme zapojit zákon do konkrétního působení, do naší činnosti. Autor přísloví se zaměřuje na prsty, aby upozornil na to, že se jedná i o ty nejjemnější a nejdůvěrnější činy. Zákon by neměl ovlivňovat jen veliká rozhodnutí, ale i ta malá (L 16,10).

I když byl biblický záměr těchto přirovnání pouze symbolický, je pozoruhodné, že tyto symboly byly doslovně vnímány v židovské, křesťanské i muslimské tradici. Židé si ovinují modlitební řemínky („tfillin“) okolo své hlavy a okolo svých prstů, křesťané nosí symboly kříže na krku a muslimové i křesťané ovinují „růžence“ kolem svých prstů.

Aplikace

Přirovnání a symboly mohou být nápomocné k pochopení důležitých pravd. Proč bychom si však měli dát pozor a nezaměňovat symboly za realitu, kterou nám mají připomínat?

Světlo a život

Vždyť příkaz je světlem a vyučování osvětluje, domluvy a kárání jsou cesty k životu. (Př 6,23)

Osobní studium

Jak je zákon podle Př 6,23 propojen se „světlem“?

V Bibli je slovo Boží nebo zákon často přirovnán ke světlu: „Světlem pro mé nohy je tvé slovo, osvětluje moji stezku“ (Ž 119,105). V hebrejském myšlení existuje propojení mezi myšlenkou „zákonu“ a myšlenkou „světla“. Světlo osvětluje stezku, po které jdeme, stejně tak zákon nám pomáhá udržet směr. V praxi to znamená, že když budeme stát před morálními rozhodnutími, zákon nám pomůže poznat, co je správné – i když by nás někdy rozum nebo naše osobní zkušenosti sváděly k nerespektování zákona.

Jaké příklady lidí, kteří se rozhodli řídit podle Božího zákona bez ohledu na množství důvodů, proč by to neměli dělat, můžeme najít v Bibli? Co se můžeme naučit z jejich poslušnosti? V kterých případech – pokud vůbec nějaký takový existuje – se jejich rozhodnutí zůstat věrným nakonec ukázalo jako špatné, alespoň z lidského pohledu?

V souvislosti s Př 6,23 si pročtěte Př 7,2. Proč je zákon propojen se „životem“?

Už od pádu do hříchu naše naděje na věčný život není založena na zákonu, ale pouze na víře v Ježíše Krista. Přesto však poslušnost zákona a principů, které zákon představuje, hraje dále hlavní roli v životě víry (Mt 19,17; Zj 14,12). Pán řekl Izraeli před mnoha tisíci lety: „Já jsem Hospodin, váš Bůh“ (Lv 18,4). Boží zákon je propojen s naším životem – už jen proto, kým Bůh je. On je zdrojem našeho žití. Tento princip ukazuje na opravdovou spiritualitu: důvěřujeme Bohu a jeho zaslíbením v našem současném životě, ale důvěřujeme mu a jeho slibům i v souvislosti s věčným životem.

Aplikace

Ježíš řekl: „Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života“ (J 8,12). Už jsi zažil skutečnost tohoto nádherného slibu na své cestě s Pánem?

Boj s pokušením

²³Vždyť příkaz je světlem a vyučování osvěcuje, domluvy a kárání jsou cesty k životu: ²⁴Budou tě střežit před špatnou ženou, před úlisným jazykem cizinky. (Př 6,23.24)

Osobní studium

Autor textu v Př 6,23 pod vlivem inspirace Ducha svatého spojuje světlo a život s Božím zákonem. V dalším verši uvádí jasný příklad, jak nám zákon – jako světlo a život – nabízí silnou duchovní ochranu.

Před čím jsme varováni v Př 6,24? Kromě toho, co je na první pohled zřejmé, jaká další jemná varování jsou nám zde dána?

Když věřící člověk čelí pokušení, pak největším z pokušení bývá nalézt náboženský důvod, jak je možné obhájit nepravost. Použití Boha k obhájení špatného chování není jen hroznou formou rouhání – je to obrovský podvod. Pokud si někdo myslí, že je Bůh s ním, a přesto zůstává v hříchu, co mu na to můžeme namítnout? Autor textu v Př 6,24 upozorňuje, že se to může stát i v případě nevěry. Pokud někdo, kdo je nevěrný svému partnerovi, prohlásí: „Bůh mi ukázal, že toto je nová žena (muž), se kterým bych měl(a) žít“, co je takovému člověku možné říci? Co ho může přesvědčit a může být větší autoritou než to, o čem je přesvědčen, že mu Bůh ukázal?

Stojí za povšimnutí, že v Př 6,24 muže nesvádí pouze fyzická přitažlivost ženy. Svádí jej také slovy, pochlebováním láká oběť do své pasti. Často byli mužové a ženy zavedeni do kompromitujících situací důvtipnými a svůdnými slovy, někdy dokonce zabalenými do náboženské konverzace. Autor knihy Přísloví nás chce před takovými podvody varovat.

Zákon je dokonalým protikladem „úlisného jazyka cizinky“. Tato žena či muž, jenž svádí, bude pěkně mluvit – třeba i o svých duchovních potřebách nebo (což je absurdní) o „Boží lásce“ – bude tím ale pouze zakrývat a obhajovat svůj hřích. Pouze příkazy zákona a povinnost poslušnosti nám pomohou odolat svůdným slovům, která mohou znít tak pravdivě a krásně.

Aplikace

Přemýšlej nad tím, jak snadno může být člověk sveden a jak je snadné obhajovat naše špatné činy – dokonce pod záminkou víry. Proč je tedy pouze absolutní odevzdání se Božímu zákonu naší jedinou skutečnou ochranou před naší vlastní myslí a jejími úskoky?

Nepokradeš

³⁰Nepohrdá se zlodějem, že kradl, aby se nasytil, když měl hlad. ³¹Je-li však přistižen, nahradí to sedmeronásobně, dá všem majetek svého domu. (Př 6,30.31)

Osobní studium

Hned po varování před cizoložstvím (Př 6,24–29) autor knihy Přísloví mluví o jiném hříchu – o krádeži (Př 6,30.31). Souvislost mezi těmito dvěma přikázáními (krádež a cizoložství) v rámci 6. kapitoly knihy Přísloví ukazuje, jak neposlušnost jednoho přikázání může ovlivnit naši poslušnost k ostatním. Postoj kompromisu – tedy výběr jen některých přikázání z Božího zákona – může být ještě nebezpečnější než úplná neposlušnost zákona.

„Nejhorší baštou zla v našem světě není zkažený život nemravného hříšníka a zvrhlíka. Daleko častěji to bývá život, který se nám jeví jako ctnostný, počestný a ušlechtilý, ale vládne v něm jediný hřích, ovládá ho jediná neřest. Pokud člověk nadaný moudrostí a poznáním svévolně přestupuje byt' jediný příkaz Božího zákona, zneužívá své dary a přivádí tak ke hříchu další lidi.“ (ED 150; VYCH 89)

Co nám verše v Př 6,30.31 říkají o tom, co může udělat zoufalý člověk?

Chudoba a naplnění potřeb neospravedlňuje krádež. Zloděj je vinen, i kdyby „měl hlad“ (Př 6,30). I když nemáme opovrhovat hladovějícím zlodějem, když kradе, musí sedmkrát nahradit to, co ukradl. Ukazuje se tak, že i zoufalost situace neospravedlňuje hřích. Na druhou stranu Bible trvá na tom, že je naší povinností, abychom pomáhali chudým – tak, aby nebyli nuceni krást, aby přežili (Dt 15,7.8).

Je velmi zajímavé, že potom, co text řeší cizoložství, dotýká se krádeže a pak se text znovu vrátí k cizoložství (Př 6,32–35). Tyto dva hříchy jsou si v něčem velmi podobné. V obou případech někdo nezákonně užívá něco, co patří někomu jinému. Zásadní rozdíl mezi krádeží a cizoložstvím však spočívá v tom, že první hřích se týká pouze ztráty nějaké věci, zatímco druhý se zabývá něčím mnohem závažnějším. V některých případech lze poskytnout náhradu za krádež. V případě cizoložství – a to zejména pokud jsou do situace zapojeny děti – škoda může být mnohem rozsáhlejší a ničivější.

„Nesesmilníš.' Toto přikázání zapovídá nejen nečisté skutky, ale také smyslné myšlenky a touhy a žádosti a všechno, co je vyvolává... Kristus, který vysvětloval dalekosáhlé důsledky Božího zákona, prohlásil, že špatná myšlenka nebo pohled jsou už skutečným hříchem tak jako sám nezákonný čin.“ (PP 308; PP 223.224; NUD 144.145)

Aplikace

Jakým způsobem můžeš předcházet problémům, jež jsou představeny v dnešním oddílu? Existuje nějaká prevence?

Hrozba smrti

²²Hned šel za ní jako vůl na porážku, jako pošetilec v poutech k potrestání, ²³než mu šíp rozetne játra; spěchá do osidla jako ptáče, neví, že mu jde o život. ... ²⁶Mnohé už sklála, přivedla k pádu, všichni, i ti nejzdatnější, byli od ní zavražděni. ²⁷Její dům – toť cesty do podsvětí, vedoucí do komor smrti. (Př 7,22.23.26.27)

Osobní studium

Většina lidí, když hřeší, nepřemýšlí o smrti. Většinou jsou zaměřeni na úplně jiné věci – obvykle na okamžitě uspokojení a potěšení, které jim hřích přináší. Samozřejmě tomuto stavu nepomáhá ani to, že v současnosti je populární vychalovat cizoložství a jiné neřesti. Kniha Přísloví však staví hřích do pravého světla. Představuje pohled, který o mnoho let později vyslovuje také Pavel: „Mzdou hříchu je smrt“ (Ř 6,23).

Proč je podle Př 7,22.23 cizoložník ohrožen hrozbou smrti?

Ten, kdo šel „za ní“ (ženou v úboru nevěstky se záluďným srdcem – Př 7,10), je popisován jako někdo, kdo ztratil svou osobnost a vůli. Už vůbec nepřemýšlí. Písmo předpokládá, že takový člověk se kriticky nedokáže podívat sám na sebe. Je srovnáván s volem, který „jde na porážku“, s bláznem, který jde „v poutech k potrestání“, a s ptáčkem, který „neví, že mu jde o život“. Žádný z nich si neuvědomuje, že je jeho život v ohrožení.

Co způsobuje podle Př 7,26.27 smrtelné ohrožení ze strany nemorální ženy?

Je možné, že žena zde představuje více než „pouhou“ cizoložnici. Ve skutečnosti reprezentuje hodnoty, které jsou v protikladu k moudrosti. Šalomoun používá tuto metaforu, aby varoval svého žáka před všemi formami zla. Riziko je obrovské, protože tato žena nejen ubližuje, ale také zabíjí. Její moc je tak velká, že zabila i ty nejsilnější muže. Jinými slovy, už jiní před námi, kteří byli silnější než my, tak nepřežili, když se jí dostali do rukou. Univerzální jazyk této pasáže jasně ukazuje, že biblický autor mluví o lidstvu obecně. (Hebrejské slovo „podsvětí“ v textu nemá nic společného s „peklem“, jak je obvykle myšleno, ale označuje místo, kde jsou mrtví – hrob.)

Nejdůležitější však je varování, že hřích – ať už cizoložství, nebo něco jiného – vede ke zkáze, k opaku věčného života, který Bůh chce, abychom všichni obdrželi skrze Ježíše Krista. Není divu, že jazyk této biblické pasáže je silný – jak již bylo zmíněno v úvodu této lekce. Máme co do činění – a to doslova – s otázkou života a smrti.

Aplikace

Zamysli se nad některými „silnými lidmi“, kteří upadli a ztroskotali. Vede tě to k obavám a strachu? Jaká je jediná ochrana?

Podněty k zamyšlení

„Satan nabízí lidem království světa, jestliže mu přiznají veškerou autoritu. Mnozí to učiní a obětují svůj věčný život. Lépe je zemřít nežli hřešit; raději mít nedostatek než podvádět; raději hladovět než krást.“ (4T 495)

„Zvolte si raději chudobu, opovržení, odloučení od přátel nebo jakékoliv utrpení, než abyste hříchem poskvrnili duši. Heslo každého křesťana by mělo znít: Raději zemřít než zneuctít nebo přestoupit Boží zákon. Jako lid, který vyznává, že připomíná a ochraňuje nejslavnější a očistující pravdy Božího slova, musíme mít ty nejvyšší cíle a standardy jednání.“ (5T 147)

Otázky k rozhovoru

1. *Jak můžeme brát vážně hřích, aniž bychom upadli do pasti fanatismu? Jak můžeme zůstat věrni Božímu zákonu, aniž bychom upadli do legalizmu?*
2. *Přečtěte si text v Ex 20,1–17. Jak je celé desatero navzájem propojeno? Když otevřeně porušujeme jedno přikázání, proč pravděpodobně přestupujeme také i další přikázání (Jk 2,11)? Uveďte nějaké příklady, kdy přestoupení jednoho přikázání vedlo k přestoupení dalších?*
3. *Přemýšlejte spolu nad skutečností, že někteří lidé mohou zneužívat náboženství k ospravedlnění svého nesprávného jednání. Upadnout do této léčky není tak těžké – zvláště pokud máte tendenci držet se slova „láska“ jako konečného standardu pro to, co je správné a co špatné. Je možné říci, že většinu špatných věcí lze dělat pod záminkou „lásky“. Jak v tomto případě může mít zákon roli ochránce lidí – a to buď před nimi samými, nebo před druhými, tak aby nebyli svedeni ke hříchu?*
4. *Podívejte se znovu na otázku na konci nedělní části, která upozorňuje na nebezpečí, kdy se symboly mohou zaměnit za realitu, kterou nám mají připomínat. Jak se to může stát? Které tradice jsou symboly duchovních pravd a mohly by být zaměněny za pravdy samotné?*